

Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı maddesi-
nin A, B, C ve D fıkralarında yapılan değişikliğin onaylanmasının
uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri
Komisyonu raporu (1/431)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı: 71 - 1157/1484

5 . 2 . 1971

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulun-
ca 4 . 2 . 1971 tarihinde kararlaştırılan, «Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı
maddesinin A, B, C, ve D fıkralarında yapılan değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğu
hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

14 Haziran 1957 tarihli ve 7015 sayılı Kanun ile onaylanarak yürürlüğe giren Milletlerarası
Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı maddesinin A, B, C, ve D paragrafları MAEA Genel
Kurulunun 28 Eylül 1970 tarihli toplantısında, statünün XVIII ncı maddesi gereğince, oylama-
ya katılan üyelerin üçte ikisinin çoğunluğu ile kabul edilmiştir.

Statünün VI ncı maddesinin değiştirilmesi ile Ajans üyesi ülkelerin sahibolacakları üyelikler-
le, eski durumları aşağıda mukayeseli olarak gösterilmiştir :

Eski durum

Yeni durum

İdareciler Meclisince atanacak üyeler

	<u>Sayı</u>	<u>Ülkeler</u>	<u>Sayı</u>	<u>Ülkeler</u>
Atom Enerjisi alanında en ileri devletler	5	A. B. D. Kanada Sovyet Rusya Büyük Britanya Fransa	9	A. B. D. Kanada Sovyet Rusya Büyük Britanya Fransa Federal Almanya İtalya Japonya Hindistan

	Sayı	Ülkeler	Sayı	Ülkeler
Diğer ileri devletler	5	Brezilya/Arjantin Güney Afrika Birliği Hindistan Avustralya Japonya	3	Güney Afrika Birliği Avustralya Brezilya/Arjantin
Hammadde üreticisi	2	Çekoslovakya, Portekiz/ Polonya, Belçika	—	
Teknik yardım veren devletler	1	İsveç/Danimarka Norveç/Finlandiya		
Genel Kurulca seçilecek üyeler				
Lâtin Amerika	3	Arjantin, Peru, Guatemala, Venezuela, Meksika, Salvador, Kolombiya, Brezilya Uruguay, Şili	5	Arjantin, Peru, Guatemala, Venezuela, Meksika, Salvador, Kolombiya, Brezilya, Uruguay, Şili
Batı Avrupa	1	Holanda/İtalya Almanya	4	Belçika, Portekiz, İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya, Holanda, Türkiye İspanya, İsviçre, Yunanistan, Avusturya,
Doğu Avrupa	1	Romanya/Bulgaristan/ Macaristan Yugoslavya	3	Polonya, Çekoslovakya, Romanya, Bulgaristan, Macaristan, Yugoslavya
Değişen üyelik yeri (Floating Seat)	1	Türkiye/İspanya Yunanistan/İsviçre Avusturya		
Güney Asya	1	Pakistan/Seylan Afganistan		
Güney - Doğu Asya - Pasifik	1	Endonezya/Tayland Singapur	1	Endonezya/Tayland Singapur
Uzak Doğu	1	Kore/Filipin/Güney Viet. Milliyetçi Çin	1	Kore/Filipin Güney Vietnam Milliyetçi Çin
Orta Doğu Afrika	3	Kongo, Fas, Gana, Tunus, Madagaskar, Cezayir, Nijerya, BAC, Irak, İran		

Sayı	Ülkeler	Sayı	Ülkeler
Afrika	—	4	Tunus, Fas - (Cezayir, BAC Kongo, Gana, Madagaskar, Nijerya
Orta Doğu ve Güney Asya	—	2	İran, Irak, Suriye, İsrail, Pakistan, Seylan, Afganistan

Genel Kurulca seçilecek diğer üyeler

Orta Doğu ve Güney Asya	—	İran, Irak, Suriye, İsrail, Pakistan, Seylan, Afganistan
Güney Doğu Asya - Pasifik	—	1 Endonezya, Tayland, Singapur
Uzak Doğu	—	Kore/Filipin Güney Vietnam Milliyetçi Çin
Afrika	—	Kongo, Gana, Madagaskar Nijerya, Tunus, Fas, (Cezayir, BAC
Orta Doğu - Güney Asya	—	1 İran, Irak, Suriye, İsrail, Pakistan, Seylan, Afganistan
Güney Doğu Asya - Pasifik	—	Endonezya, Tayland, Singapur

Bu listenin tetkikinden de görüleceği veçhile, İtalya ve Federal Almanya İdareciler Meclisinde daimî üyeliğe getirilmekte, aktüel olma niteliğini kaybetmiş olan «Hammadde üreticisi» ve «Teknik yardım veren devlet» üyelikleri kaldırılmakta, buna karşılık Genel Kurulca seçilecek Batı Avrupa devletlerinin sayısı 4 e çıkarılmaktadır. Böylece Batı - Avrupa bölgesi eskiden toplam olarak 6 üyeliğe sahipken şimdi toplam olarak 8 üyelik almaktadır.

İdareciler Meclisinin üye sayısı 25 iken tadil edilen VI ncı madde ile 34 e çıkmaktadır. Bu artış içinde, Lâtin Amerika bölgesi eskiden 3 üyeliğe sahipken, şimdi toplam olarak 5 üyelik almaktadır. Doğu Avrupa bölgesi 1 üyeliğe sahipken, 3 üyelik almaktadır.

Tadil edilen metinde bağımsızlığını kazanarak Ajansa üye olan Afrika'daki yeni devletler gözü önüne alınarak, Afrika bölgesi Orta - Doğu'dan ayrılmakta ve bu bölgeye 4 üyelik verilmektedir. Orta - Doğu bölgesi ise Güney - Asya bölgesi ile birleştirilmekte ve 2 üyelik verilmektedir.

Böylece eskiden Orta - Doğu, Afrika ve Güney Asya bölgeleri toplam olarak 4 üyeliğe sahipken, şimdi 6 üyelik almaktadırlar. Ayrıca, yukardaki listede Genel Kurulca seçilecek diğer üyeler başlığı altında gösterilen üyelikler ile Orta - Doğu ve Güney Asya, Güney - Doğu Asya - Pasifik, Uzak Doğu, Afrika bölgelerine iki üyelik daha sağlanmaktadır.

Türkiye'nin durumu :

Türkiye, Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansında Batı Avrupa bölgesinden sayılmaktadır. Bu bölgede İspanya, Yunanistan, İsviçre ve Avusturya ile birlikte «değişen üyelik yeri (Floating Seat)» diye adlandırılan üyeliğe rotasyon ile gelmekte idi. «Floating Seat» üyeleri sekiz yıl geçtikten sonra iki yıl müddetle İdareciler Meclisine üye seçildiklerinden diğer Batı Avrupa ülkelerine nazaran farklı bir durumda bulunmaktaydılar.

VI ne maddenin tadili ile «Floating Seat» üyeliği kaldırılmakta ve Türkiye 4 üyeliğe sahip Batı - Avrupa bölgesine girmektedir. Yeni duruma göre Türkiye'nin seçilme sırası her dört yılda bir - iki yıl için gelmektedir.

Şimdiye kadar memleketimiz ilk defa 1957 - 1959 ve ikinci defa da 1967 - 1969 yılları arasında olmak üzere iki kere İdareciler Meclisi üyeliğine seçilmiştir.

Değişen dünya şartları muvacehesinde, Afrika, Orta - Doğu, Lâtin Amerika gibi Avrupa dışı bölgelere daha fazla temsil imkânı sağlayarak Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Governörler Meclisinde coğrafi temsili daha âdil esaslara dayandıran ve böylece anılan Meclisin daha elverişli şartlar altında çalışmasını temin eden değişikliğin tarafımızdan da kabulü faydalı düşünülerek, bunun onaylanmasının uygun bulunması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirine sunulur.

Dışişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/431
Karar No. : 14

2 . 3 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ne maddesinin A, B, C ve D fıkralarında yapılan değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Tümü üzerinde cereyan eden müzakereler neticesinde, gerekçede de sarahaten ifade olunduğu üzere, Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ne maddesinde yapılan değişikliğin onaylanması maksadına mâtuf olarak hazırlanan tasarı, prensip itibariyle Komisyonumuzca da uygun mütalâa olunarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Manisa	İzmir	Balıkesir	Adana
<i>E. Akça</i>	<i>Ş. Osma</i>	<i>A. İ. Kırmızı</i>	<i>A. R. Güllüoğlu</i>
A. Karahisar	Aydın	Çankırı	İstanbul
<i>M. R. Çerçel</i>	<i>Çekinserim</i>	<i>H. Dağlı</i>	<i>N. İ. Tokgöz</i>
	<i>M. K. Yılmaz</i>		
İstanbul	İzmir	Kocaeli	Konya
<i>M. Yardımcı</i>	<i>Ş. Adalan</i>	<i>N. Erim</i>	<i>S. Koças</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı maddesinin A, B, C ve D fıkralarında yapılan değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 26 Ekim 1956 tarihinde New - York'da imzalanarak, 14 Haziran 1957 tarihli ve 7015 sayılı Kanunla onaylanan, bilâhara 25 Şubat 1964 tarihli ve 422 sayılı Kanunla VI ncı maddesinin (A) fıkrasının 3 ncü bendinin ilk cümlesinde yapılan değişikliğin onaylanması uygun bulunan Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı maddesinin A, B, C ve D fıkralarında yapılan değişikliğin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun, anılan Statünün XVIII nci maddesinin (C) bendinin (i) ve (ii) alt bendleri gereğince anılan ajansa üye devletlerin üçte iki çoğunluğunun onaylama belgelerini Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti nezdinde tevdi ettiklerinin bildirilmesi tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

4 . 2 . 1971

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>S. Demirel</i>	<i>H. Dincer</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Atabeyli</i>	<i>T. Bilgin</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>Y. Z. Önder</i>	<i>A. Topaloğlu</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>H. Menteseoğlu</i>	<i>İ. S. Çağlayan</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>M. Erez</i>	<i>O. Oğuz</i>
Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>T. Gülez</i>	<i>G. Titrek</i>
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı
<i>V. A. Özkan</i>	<i>A. İ. Birincioglu</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>İ. Ertem</i>	<i>O. Tuğrul</i>
Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı
<i>S. Öztürk</i>	<i>S. Kılıç</i>
En. ve Ta. Kay. Bakanı	Turizm ve Ta. Bakanı
<i>N. Mentese</i>	<i>N. Cevheri</i>
İmar ve İskân Bakanı	Köy İşleri Bakanı
<i>H. Nakiboğlu</i>	<i>T. Kapanlı</i>
Orman Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı
<i>H. Özalp</i>	<i>İ. Sezgin</i>
M. Meclisi	(S. Sayısı : 299)

26 Ekim 1956 tarihinde New York'ta imzalanarak 14 Haziran 1957 tarihli ve 7015 sayılı Kanunla onaylanan, bilâhara 25 Şubat 1964 tarihli ve 422 sayılı Kanunla VI. madde (A) fıkrası 3 ncü bendi ilk cümlesindeki değişikliğin onaylanması uygun bulunan Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI. maddesinin A, B, C ve D paragraflarının değişik şekli

(a) A.1 - A.3 fıkralarının yerini aşağıdakiler alacaktır :

«1. Vazifesi sona eren İdareciler Meclisi kaynak maddelerin istihsali de dâhil atom enerjisi teknolojisinde en ilerlemiş olanlardan dokuz ülkeyi ve evvelce zikredülen dokuz ülkenin hiçbirinin yer almadığı aşağıdaki bölgelerde yer alan ve kaynak maddelerin istihsali de dâhil olmak üzere atom enerjisi tekniğinde en ilerlemiş olan ülkeyi Meclis üyeliğine tâyin edecektir.

- (1) Kuzey Amerika
- (2) Lâtin Amerika
- (3) Batı Avrupa
- (4) Doğu Avrupa
- (5) Afrika
- (6) Orta - Doğu ve Güney Asya
- (7) Güney - Doğu Asya ve Pasifik
- (8) Uzak Doğu.

2. Genel Konferansın İdareciler Meclisi için seçeceği üyelikler :

(a) Bu maddenin (A.1) fıkrasında gösterilen bölgelerdeki üyelerin Mecliste bir bütün olarak âdilâne bir şekilde temsiline dikkat göstererek her zaman şöyle taksim edilecek yirmi üye: Lâtin Amerika bölgesinden beş temsilci, Batı Avrupa bölgesinden dört temsilci, Doğu Avrupa bölgesinden üç temsilci, Afrika bölgesinden dört temsilci, Orta - Doğu ve Güney Asya bölgesinden iki temsilci, Güney - Doğu Asya ve Pasifik bölgesinden bir temsilci ve Uzak - Doğu bölgesinden de bir temsilci. Bu kategorideki üyelere hiçbirisi bir devre üyelik yaptıktan sonra aynı kategoriden mütaakip devre için yeniden seçilmeyecek ; ve

(b) Aşağıda gösterilen bölgelerdeki üyeler arasından bir üye daha :

Orta - Doğu ve Güney Asya,
Güney - Doğu Asya ve Pasifik,
Uzak - Doğu;

(c) Aşağıda kayıtlı bölgelerdeki üyeler arasından bir üye daha :

Afrika,
Orta - Doğu ve Güney Asya,
Güney - Doğu Asya ve Pasifik»

(b) B paragrafında :

(i) İlk cümle - «(A-1) ve (A-2) fıkraları» «(A-1) fıkrası» olarak değiştirilecektir ; ve

(ii) İkinci cümle «(A-3) fıkrası» «(A-2) fıkrası» olarak değiştirilecektir

(c) C paragrafında «(A-1) ve (A-2) fıkraları» «(A-1) fıkrası» olarak değiştirilecektir ; ve

(d) D paragrafında «(A-3) fıkrası» «(A-2) fıkrası» olarak değiştirilecek ve ikinci cümle kaldırılacaktır ;

